

Stanisław Mędała

"Suchen was droben ist", Joseph Ratzinger, Freiburg im Br. 1985 :
[recenzja]

Collectanea Theologica 56/1, 183-184

1986

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(13, 10). To czynienie dobra nie wyklucza napomnień, korekt i sprzeciwu, lecz raczej je włącza do całokształtu swojego stosunku. A jeśli państwo samo przez się sprzeciwi się złu, musi mu to wyraźnie przyznawać. Nie dzieje się to jednak w wyraźnych formach pryncypialnej krytyki, która ciągle stawia drugiej stronie przed oczy zło, lecz w formie krytyki konstruktywnej, uwzględniającej całość i nie lekceważącej znaczenia państwowości. Implikuje ona, abstrahując od ekstremalnych przejawów (Ap 13), moment zgody.

Z tego pobieżnego i siłą rzeczy uproszczonego przeglądu zagadnień można się zorientować, że rozprawa L. Pohlego wykracza poza ramy tradycyjnej egzegezy tekstu biblijnego. Autor stara się nie tylko odczytać myśl św. Pawła, lecz także zrozumieć założenia różnych interpretacji Rz 13, 1—7 oraz dać konstruktywną syntezę egzegetyczną i teologiczną. Dzieło cechuje precyzyjna, maksymalnie zniuansowana argumentacja i zdaniem recenzenta, w całości do przyjęcia nie tylko jako właściwe odczytanie treści biblijnych, lecz również jako solidne wytyczne, na których mają się opierać zdrowe relacje między Kościołem a współczesnym, demokratyczno-pluralistycznym państwem.

ks. Stanisław Mędała CM, Warszawa

Joseph Kardinal RATZINGER, *Suchen was droben ist*, Freiburg im Br. 1985, Verlag Herder, s. 120 + 4 ilustracje.

Kard. Ratzinger (ur. w 1927 r., habilitacja na uniwersytecie w Monachium w 1957 r., sakra biskupia w 1977 r.), aktualnie prefekt Kongregacji do Spraw Nauki Wiary, jest znany jako badacz specyficznie chrześcijańskich elementów w patrystyce i scholastyce. Swoimi przemyśleniami teologicznymi chętnie dzieli się w publikacjach przeznaczonych dla szerszego ogółu wiernych. Przykładem takiej publikacji jest książka pt. *Wprowadzenie w chrześcijaństwo* (w tłum. polskim wyd. w Krakowie w 1970 r.), która stanowi pewnego rodzaju komentarz do chrześcijańskiego wyznania wiary, oraz *Służyć Prawdzie* (w tłum. polskim wyd. w Poznaniu w 1983 r.), która jest przeznaczona do codziennej lektury w ciągu roku liturgicznego.

Tytuł niniejszej publikacji *Szukajcie tego, co w górze* pochodzi z Kol 3, 1, gdzie św. Paweł zachęca wiernych, żeby ciągle odnawiali się duchem wiary w Chrystusa zmartwychwstałego. Kard. Ratzinger zebrał tu 23 kazania i rozważania z okresu swej posługi słowa w Monachium, które dotyczą najistotniejszych spraw wiary katolickiej, wskazując Chrystusa Zmartwychwstałego jako fundament wiary, nadziei i miłości chrześcijańskiej.

Nie sposób w krótkiej recenzji ukazać wartości treściowe i formalne poszczególnych rozważań, dlatego dla orientacji czytelnika sygnalizujemy tematy, podając tytuły tych rozważań ułożonych zgodnie z rytmem roku liturgicznego.

Najpierw idą cztery medytacje adwentowe: *Wspomnienie budzi nadzieję, Odważmy się wyjść naprzeciw tajemnicy Bożej obecności, Wyjść z nocy, Światło nowej ludzkości*. Następne rozważanie jest przeznaczone na święto Matki Boskiej Gromnicznej (*Spotkanie chaosu i światła*) i karnawał (*Podstawa naszej wolności*). Centralną część publikacji stanowi sześć rozważań dotyczących tajemnicy paschalnej: *Szukajcie tego, co w górze jest, Nie sprawa Jezusa — sam Jezus żyje, Sąd i ratunek, „Otwórzcie się prastare podwoje”, Słowa świadka, Wieczorem łyż, rankiem radość*. Dwa rozważania są przeznaczone na uroczystość Zesłania Ducha Świętego: *Uczulić się na moc z ciszy, Postawa duchowa*. O znaczeniu Bożego Ciała traktują trzy rozważania: *Stać przy Panu, Iść z Panem, Klęczęc z Panem*. Emocjonalne wartości nabożeństwa majowego oraz niebezpieczeństwo spływania pobożności maryjnej przedstawia autor w dwóch rozważaniach: *Pobożność barwna i krzykliwa. Czuwania maryjne, które wiodą do istoty*. Potem idą trzy rozważania wakacyjne: *Oddać się poszukiwaniu, Poszukiwać autentyzmu życia, Moc wypoczywać*. Na

koniec mamy cztery rozważania na różne tematy: *Gra i życie, Kościół otwarty i zamknięty, Pokój, Troska o stworzenie Boże*.

Wymienione rozważania odznaczają się świeżością myśli, głębią refleksji filozoficznej i teologicznej nad istotnymi problemami Kościoła oraz religijnym i teologicznym ustawianiem spraw życia codziennego wiernych.

Estetyczną szatę graficzną wzbogacają reprodukcje dzieł sztuki: Gentile da Fabriano, *Maryja z Dzieciątkiem* (XV w.), *Jezus i niewierny Tomasz* (niello na kielichu z opactwa Wilten z końca XII w.; Wiedeń, Kunsthistorisches Museum), *Zesłanie Ducha Świętego* (z ewangeliarza z ok. 1230 r. z Kolonii; Bruksela, Bibliothèque royale Albert Ier, Ms 466/9222) i *Ostatnia Wieczerza* (z ewangeliarza, jw.). Okładkę zdobi reprodukcja iluminacji przedstawiającej anioła i dwie niewiasty przy pustym grobie Chrystusa (Katedra w Kolonii, Cod. 218 z XI w.).

ks. Stanisław Mędała CM, Warszawa

Alfons KEMMER, *Das Glaubensbekenntnis in den Evangelien. Eine Einführung in die biblischen Ursprünge des Credo*, Freiburg im Br. 1985, Verlag Herder, s. 157 (*Herderbücherei*, t. 1166).

Podstawowe prawdy wiary chrześcijańskiej są ujęte w Składzie Apostolskim. O. A. Kemmer OSB (ur. w 1911 r. w Bazylei, studia uwieńczone doktoratem z teologii w Einsiedeln i Rzymie, w latach 1952—1966 profesor teologii ascetyczno-mistycznej i historii duchowości w „Anselmianum” w Rzymie, aktualnie wykładowca Nowego Testamentu w opactwie Einsiedeln) stara się ukazać istotne treści Składu Apostolskiego, sięgając do jego początku w Nowym Testamencie. Ze słowa wstępnego dowiadujemy się, że nie chodzi tu o wyczerpujące studium treści poszczególnych artykułów wyznania wiary, lecz o wskazanie najważniejszych tekstów w Ewangeliach, które stały się punktem oparcia do sformułowania Składu Apostolskiego. Teksty biblijne wyjaśnia autor metodą egzegetyczną, rozważając je we własnym kontekście literackim, historycznym i teologicznym. Skład albo Symbol Apostolski został sformułowany pod koniec IV w. w Kościele rzymskim. Jego powstanie ściśle się wiąże z liturgią chrzcielną i z przygotowaniem kandydatów do chrztu. Początkowo istniały dwie formy symbolu wiary: jedna zawierała tajemnice Chrystusa, a druga tajemnicę Trójcy Przenajświętszej. Forma chrystologiczna jest starsza. Według Dz 8, 37 (wiersz późniejszej daty, będący świadectwem praktyki chrześcijańskiej z ok. 95 r. po Chr.) urzędnik królowej etiopskiej przed swym chrztem wyznaje: „Wierzę, że Jezus Chrystus jest Synem Bożym”. To wyznanie wiary stanowi dalszy etap w stosunku do wyznania, które św. Paweł otrzymał od apostołów (1 Kor 15, 3—5).

Trynitarne formuły wyznania znajduje się u Mt 28, 19 w tzw. mandacie misyjnym, którą ewangelista przejął pod koniec I w. z liturgii chrzcielnej swej wspólnoty kościelnej. Z połączenia formuły trynitarnej z formułą chrystologiczną powstała aktualna forma Składu Apostolskiego. Ten symbol wiary rozpowszechniony w Kościele zachodnim, chociaż nie został ułożony przez apostołów, jak głosi średniowieczna legenda, przekazuje jednak wiarę apostołską, a czym można się przekonać porównując go z innymi symbolami wiary, a zwłaszcza sięgając do tekstów Nowego Testamentu.

Na tę niewielką objętościowo publikację składa się wstęp (s. 7—11) i dwa-następnie krótkich rozdziałów poświęconych poszczególnym artykułom Składu Apostolskiego (s. 13—154). Na koniec autor podaje wskazówki bibliograficzne (s. 155—158) i wykaz tekstów biblijnych, które zostały szerzej omówione.

Przy omawianiu pierwszego artykułu Składu Apostolskiego (*Wierzę w Boga Ojca wszechmogącego, Stworzyciela nieba i ziemi*) wskazuje autor na wiarę w jedynego Boga, nawiązując do Starego Testamentu, w nauczaniu Jezusa (Mk 12, 28—30; 10, 17 n.), na korzenie wyznania wiary w Boga jako Ojca